

Široko odprite oči in iščite najbolj nenavadne povezave

Znanec, ki je ustanovil obetaven startup, del časa preživi na delu v San Franciscu in Silicijevi dolini na lovu za strankami in vlagatelji. Pravi, da na tem območju živi okoli šest milijonov ljudi, od tega milijon programerjev. Morda pretirava, a jasno je, da je Silicijeva dolina s tovrstnim človeškim kapitalom trenutno popek sveta.

Kombinacija vrhunske univerze Stanford, ki se ponaša s prek 30 nobelovci iz kemije, fizike, medicine in ekonomije, podjetnih študentov, ki hočejo narediti svojo udrtno v vesolju, kot bi rekel Steve Jobs, in dovolj naložbenega kapitala tvori učinkovit ekosistem, v katerem se realizirajo inovacije, ki spreminjajo svet. Sistem je pomemben. En fantastičen delček je brez pomena, če se ne nadgradi v naslednjem koraku. Sistem je tisti, ki ustvarja presežke v množini in ki omogoča genialnim, manj genialnim, pa tudi povprečnim posameznikom, da pridejo do izraza.

Več kot tretjina Stanfordovih študentov MBA zažene svoj startup v treh letih po vpisu na fakulteto (podobno razmerje je tudi na univerzi MIT, ugotavlja študija The Financial Timesa). Sama univerza v raziskovanje vlaga 1,6 milijarde dolarjev letno, pri čemer spodbuja profesorje, raziskovalce in študente k hitremu prenosu znanja v otipljivi svet. Brez komercializacije, ki znanstvena dognanja spravi do ljudi, bi bil 1,6 milijarde težek raziskovalni sklad sam sebi namen in zagotovo bistveno manj težek.

Pred desetletjem je dr. Jadran Lenarčič opozarjal na nesmisel, da Institut Jožef Stefan ne sme ustanavljati spin-off podjetij, ker ni zaseben, ampak javni zavod. Po desetih letih je ta nesmisel še vedno živ. Vrhunski znanstveniki v Sloveniji svojih idej ne smejo spraviti v realno življenje in se preizkusiti kot podjetniki, razen če zapustijo raziskovalno okolje, v katerem ustvarjajo. Vrhunska znanstvena ustanova,

kot je IJS in podobne, ne sme kapitalizirati na znanju, ki je nastalo pod njeno streho. Dovoljeno ji je, da se financira tako rekoč samo iz proračuna, sredstev, ki jih pridobi na razpisih, in z donacijami. Komu v čast je taka ureditev?

Zato res ne preseneča, da je za slovensko znanost ključen dejavnik, kako na debelo ali tanko jim bo proračun odrezal kos pogače za raziskave. Zato ne preseneča, da so znanstveniki vzgojeni, da je trg nekaj umazanega in obsedenega z dobičkom (kaj drugega pa je boljši pokazatelj uspeha inovacije?). Zato ne preseneča, da pri nas pogosteje kot drugod govorimo o problemu povezovanja med gospodarsko in znanstveno sfero, čeprav bi ta povezava morala biti naravna. Zato ne preseneča, da če je otežena ta pot, je težka tudi pot digitalne transformacije gospodarstva.

Ta se namreč ne začne z vprašanjem avtomatizacije, robotizacije, interneta stvari, blockchaina, kriptovalute ... temveč z najtežjim izhodiščnim premislekom: kje bomo ustvarjali novo vrednost in kako bomo razvili inovacije, s katerimi bomo zaslužili več? Brez tega ni zgodbe naprednega podjetja.

V raziskave in razvoj ter v preobrazbo slovenskih podjetij bomo v Sloveniji morali vložiti več, ocene GZS so 2,4 % BDP na leto do leta 2025, kar pomeni občutno okrepitev sredstev za R&D tudi v podjetjih. Ob takem tempu bi se lahko izvoz dvignil z letošnjih 34 na 50 milijard evrov. Vpetost slovenskega gospodarstva v globalne tokove bi bila tako še večja, Slovenija pa bi imela ne samo močnejše gospodarstvo, ampak tudi močnejšo družbo. Zaveznike za take preboje bo treba iskati vsepovsod – eni bodo v sosednji ulici, drugi v znanstveni areni, tretji v neraziskanem področju. Zato široko odprite oči in iščite najbolj nenavadne povezave, kajti te obetajo največje skoke. gg

Vrhunska znanstvena ustanova, kot je IJS, ne sme kapitalizirati na znanju, ki je nastalo pod njeno streho. Komu v čast je taka ureditev?

Sonja Šmuc
Generalna direktorica GZS

Foto: Tadej Kreit